

Написано от Христо Христов
Петък, 11 Февруари 2011 23:20

От 3 февруари 2011 г. **сайтът Държавна сигурност.com** започна да публикува единствения правителствен документ от промените след 10 ноември 1990 г., свързан с обследване на дейността на бившата Държавна сигурност на правителството на Димитър Попов от 1991 г. Целта е хората, които се интересуват от истината за ДС, да могат да се запознаят с този единствен по рода си документ.

В [част 1](#) бяха публикувани протоколите на заседанията на Министерския съвет, предложението за създаването на комисията от Димитър Луджев, както и 35 страници от доклада за направленията на Държавна сигурност.

[Част 2](#) е посветена на „възродителния процес“.

[Част 3](#) е за Шести отдел на Шесто управление на ДС.

[Част 4](#) се отнася за Държавна сигурност и неформалните организации.

[Част 5](#) разглежда Държавна сигурност и икономиката.

[Част 6](#) е посветена на случая с Георги Марков и папа Йоан Павел II.

Последната, финална **част 7** на документа включва „Изводи и оценки от обследването на дейността на ДС“.

Написано от Христо Христов
Петък, 11 Февруари 2011 23:20

ЗАБЕЛЕЖНО ПРАВЕНЕТО НА ПРЕДИСИ

121

III. Някои общи изводи и оценки, произтичащи от дейността на централната и работните групи по направените на беседване

Те не включват оценки и заключения, свързани с конкретно осъществени законоуказания и престъпления и извършители ги лица, тъй като са предмет на дейност на следствието, прокуратурата и съда).

1. За да се разбере, анализира и оцени ролята и отношението на бившите органи на ДС към противниците през последните години в българското общество процесът трябва да се потърси и намери обективно тяхното място в политическата и държавната система.

Възприетият и наложен под въздействието на редица външни и вътрешни фактори, впоследствие моделизиран, модел на цялостно съставяне на управляващата партия с държавните структури и тоталитарната по своята същност система на господство на държавата над обществото, естествено са предопределили характера на дейност на структурите на бившата ДС.

Особено силно в това отношение са въздействували идеологическата и политическата монопол, абсолютизирането на идеологическите критерии при оценката на събития, факти и лица, изключителната централизация и авторитарност при управлението, допускателната неосъществяемост и грешки при водената политика, в това число и при решаване на националния въпрос и провеждането на т.нар. "възродителен процес".

2. Независимостта на ръководната перспектива да се осъществи от произтичащата от миналото извися, че налицето е средство

ЗАБЕЛЕЖНО ПРАВЕНЕТО НА ПРЕДИСИ

122

за решаване на проблемите в политиката, до голяма степен е предопределена използването на службите за сигурност за силово решаване на възникнали кризисни ситуации, регресивна и преследвателна на лица с различна от официалните политически убеждения.

Създаването през последните години противоречия между управляващата прослойка и значимата част от обществото, в това число и интелектуалната, и подвоянето в следствие на това наполовинено, не можело да не доведат до възмъжване на ДС в опитите за разрешаване на конфликтите. Интегриран в установената система, те не са били реално независими.

3. Бързо развиващите се през 80-те години процеси на стесняване на социалната база на властта са се отразили и върху органите на сигурност, като това явление е намерило израз в поствелинното им откъсване от обществото и неговите интереси и приближаване на висшата ешалон и някои зена от министертвото към управляващите. Ще бъде грешка, ако не се отбележи, че на различна нива в бившите органи на ДС и тяхното ръководство са били отчитани някои от деформациите и нарастващите негативни процеси и тенденции както в обществото, така и в системата на сигурността.

В тази връзка особено след средата на 80-те години са били предлагани, обсъждани и обвързани с решения на ръководството редица проблеми, поставени както от висшите партийни органи, така и от ръководството, състава и партийните организации в МВР.

В тази връзка редица решения, свързани със спазването на законността, борбата с корупцията, неправонамерното използване на властта, служебните възможности, начена на живот и т.н. стриктно са били прилагани и изпълнявани в подделения на ДС.

ЗАБЕЛЕЖНО ПРАВЕНЕТО НА ПРЕДИСИ

123

4. Личният състав на ДС е действувал през един продължителен период от време в усривата на реално съвествуваща конфронтация между двете основни тогава политически системи. Той е работил в тежки условия и е участвал в сблъсъкта, невидими за обществото безконфликтна борба между специални служби и организации, подполагаща реализирането на личните интереси на държавите.

В психологически план особено сложна е ставала ситуацията през последните години, тъй като козмосите явления в обществото повишават изключителна острота и напрежение и доведат до дълбоки противоречия. За стотиците служители в бившите подделения на ДС не е било тайно, че стъпката е в тежка политическа и икономическа криза и те са се юмнали да действуват одективно, законосъобразно, ръководили се от принципите си, морала и интелектуалните на страната, помняйки в противоречие с дадените им възпореджания.

Ръководството от кадежите, в това число и ръководството, са били способни професионалисти, поемали са отговорност и са отстоявали вземането на правилни решения, свързани с опазване на сигурността на България.

Безспорно е инало и такава, които са носили авторитарен стил на управление, вземали са еднолични или в тесен кръг решения. Инало е харизматисти, приспособени, корумпирани, които според деяния си трябва да понесат съответните отговорности.

Инало е и такава, които в името на властта, привилегиите и за да докажат личната си преданост, са били готови да погазват и законите.

Независимо от силно идеологизираната походка при подбор на кадежите, работещите в органите на сигурността в преобладаващата си част са съответствували на обективно необходимите за тези случаи

Написано от Христо Христов
Петък, 11 Февруари 2011 23:20

ЗАБРАНЕНО ПРАВЕНЕТО НА ПРЕПИСИ!

124

критерии и са останали неизменни от капитализма и безприщността.

5. Необходимо е да се посочи, че бившите органи за сигурност са представлявали силно централизирана, строго подчинена в идеологично отношение военна система, при която заповедите на висшите начальници са били задължителни за изпълнение. Разбира се, тези заповеди са произтичали и са се основавали на съответните нормативни актове.

От една страна разумното използване на този тип организации на специалните служби е осигурявало и осигурява съвременното и адекватното изпълнение на задачите при всякакви условия (нормални и кризисни) и при динамично променяне на приоритетите в работата.

От друга, принципът на централизма при използването му използване е позволил сериозни подобрения в управлението, субективно разширяване на обхвата на дейност на органите на безопасност, грубо вмешателство и ограничаване на правата и свободите на гражданите, игнориране на върховенството на закона, привличане в изпълнение на некомпетентни рещения, коруптивно използване на органите за сигурност на основата на субективни идеологически, политически постановки и реализиране на властнически амбиции и интереси.

Горното рязко е ограничило възможността на кадрите да реагират на неправилните или неговините рещения, облечени във формата на заповеди.

6. Тоталитарната организация на обществото и неговите институти се довели и до съществуването на рещеца слабости в професионалната дейност на органите за сигурност.

ЗАБРАНЕНО ПРАВЕНЕТО НА ПРЕПИСИ!

125

Те са свързани с навлагането на концепцията за "тоталитарен" и "масовен" характер на подчинената дейност на всички и вътрешна противен според НРБ и на тази основа на схващането за необходимостта от тотален контрол и противопоставяне във всички сфери на политическия, икономическия и социалния живот на страната и осъществяването на целенасочени действия за припадане на бившите органи на ДС в държавата, която в значителна степен е предопределено структурата и кадрите на самите органи.

Безен това навлагането на екстензивния подход в работата е довело до необосновано нарастване на личния състав на подразделенията в различна степен за различните служби на ДС.

Рязко е спаднало нивото на професионализма в работата на оперативните работници, вследствие на прекомерното им ангажиране с несвойствени за тях дейности и задачи, възникване на порочни методи на управление и количествени критерии за оценка на кадрите и резултатите от тяхната работа.

Засилили са се автономността и сепаратизма в работата на отделните контраразузнавателни структури, довели до дублиране на дейности и функции, необективно управление, слаба координация, контрол и отговорност за изпълнението на възложената работа, ниска степен на реализация на придобитата оперативно-значима информация, рязко сивчаване на интелектуалното, организационното и аналитично-прогнозното начало в работата, създаване на условия за неколкократно спъничество и противопоставяне между отделните структури.

Неадекватната професионална подготовка и управленска култура на част от ръководните кадри са довели до деволюция в стила и методите на ръководство на контраразузнавателната дейност, като:

ЗАБРАНЕНО ПРАВЕНЕТО НА ПРЕПИСИ!

126

волюнтаризъм и субективизъм при взимането на рещения игнориране на колективния разум издигане и обграждане с лично предача кадри; потъване на творчеството и инициативата на служителите; влошаване на нравствено-психологическия климат в колективите и пр.

7. Безприщният анализ на материалите показва, че независимо от деформираното идеологическо и нормативно закрепено ръководство и контрол от висша политич евалон, бившите управленя на ДС са изпълнявали главно задачи, насочени към:

- защита на териториалната цялост и суверенитета на страната;
- събиращи се и предоставяли необходимата (в болшинството от случаите) обективна информация за обезпечаване на вътрешната и външна политика;
- противодействували се активно на шпионажа, подвратството, диверсията, вездетелството и терора и са опазвали живота на българските граждани;
- защитавали се икономиката на страната и нейния научен потенциал от икономически шпионаж, подпомагали са с информацията позициите ѝ на международните пазари, предоставяли са данни за кризисни явления и процеси развивали или са предотвратявали престъпления, нанесили значителни материални щети, за корупция и разложение във висшия и среден евалон на политическата власт и управление;
- водили са борба и са подпомагали други подразделения на НРБ при разкриване на особено тежки престъпления срещу живота и собствеността на гражданите.

Написано от Христо Христов
Петък, 11 Февруари 2011 23:20

ЗАБРАНЕНО ПРАВЕНЕТО НА ПРЕГЛЕДИ!

127

8. Трудно и сложна е оценката за оповедяване на ролята и истината на оргазмите на ДС в днешния живот на обществото, без да се изчерпателно посочени от прегледа на материалите, свързани с дейността на специализираните структури, могат да се посочат някои фактори, които са внесли върху дейността им:

- нанесата в личния живот и управявания контрол в това число и неправомърно ограничаване на правата на другочленитещите граждани се дължи на идеята на тоталитаризма, забостеняност и доктринерство на господстващата през този период идеология;

- механичното въвеждане на идеологически критерии във всички сфери на живота и промяната за дадена личност в съответствие с тях е определяло или е повлияло върху дейността на специализираните звена;

- непрофесионалното абсолютизиране и нормативно забостяване на тезата за борбата между двете идеологии и култури и тоталното противопоставяне между тях са дали съществен отпечатък в работата, свързана с тези деликатни материи на човешкото съзнание.

Необходимо е обаче да се подчертае, че реалистите в това противоборство, свързано с водената психологическа война в двете й форми - пропаганда и разузнавателно организациона дейност, показват че заинтересовани външни сили са използвали ситуацията за създаване на база за крайно реакционна екстремистка теория и разширяне на националистическа дейност, която е застрашавала териториалната цялост на страната.

РЕШЕНИЕ НА
КАБИНЕТА НА
КАТРОНИЧНИТЕ РАБОТИ;

КРАЙ НА ДОКУМЕНТА